

การขยายพันธุ์พืช

อย่างง่าย

เรียบเรียง : อภิชาติ ศรีสอาด

ฉบับ...

ปรับปรุงใหม่ (เพิ่มเนื้อหา)

• ไม้พล

• ไม้ดอก-ไม้ประดับ

- การเพาะเมล็ด, การตอนกิ่ง
- การตัดชำ, การทาบกิ่ง
- การติดตา, การต่อกิ่ง
- การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การลอกเปลือกกิ่งตาเขียวอย่างพาราด้วยปาก

เจาะลึก...

การติดตาเขียวอย่างพารา
& การชำกิ่งให้โตมาตรฐาน

110.-

ขั้นตอนการติดตาเขียวยางพารา

เปิดต้นตอและกิ่งตาเขียวให้สะอาด
ก่อนทำการติดตา

ทำรอยเปิดเปลือกโคนต้นกล้วย

ใช้ปัดตัดขวางเพื่อเปิดสันล่าง
แล้วตัดเปลือกที่ลอกออก

ตัดเปลือกที่ลอกออกเพื่อเปิดสันต้นบน

แผลสำหรับติดตาแบบมีสันด้านล่างและต้นบน

เอื้อนแผ่นตาจากด้านปลายไปหาโคน
ให้ติดเนื้อไม้สม่ำเสมอ

แผ่นกิ่งตา

การขยายพันธุ์พืช

คู่มือการขยายพันธุ์พืชอย่างมืออาชีพ

หนังสือเฉพาะกิจเชิงเกษตรในเครือนิตยสารไม่ลองไม่รู้

หนังสือ

พิมพ์ครั้งที่ 8

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

การขยายพันธุ์พืช

บรรณาธิการเล่ม :

เรียบเรียง :

ผู้จัดการทั่วไป :

กองบรรณาธิการ :

ฝ่ายศิลปกรรม :

ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย :

ที่ปรึกษา :

สำนักพิมพ์ :

การขยายพันธุ์พืช คู่มือการขยายพันธุ์พืชอย่างมืออาชีพ

เดือนกรกฎาคม 2554

กองบรรณาธิการ

108 หน้า : ภาพประกอบ

อภิชาติ ศรีสอาด

กองบรรณาธิการ

วิลาวรรณ ปิยะปราโมทย์

รสริน เกลี้ยงเกลา, ทิพย์ภวล์ เอี่ยมบรรณพงษ์, อัมพา คำวงษา,
ศุภวรรณ ใจแสน, วีระ อรุณัน, สุธารินัย เจริญรุ่งโรจน์ฤดี,
พริ้ม ศรีทานาม, มณี เมมี

เฉลิมพงษ์ กวินรจิตมงคล

สมนึก พุ่มไฉยา

สุราษฎร์ ทองมาก, ประเวศ แสงเพชร, เกียรติพันธ์ จันทราปัดย์

บริษัท นาคา อินเตอร์มีเดีย จำกัด

เลขที่ 81 ม.4 ซ.เพชรเกษม 102/3 ถ.เพชรเกษม แขวงหลักสอง

เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160

โทร. 0-2809-4211-2 โทรสาร. 0-2809-4213

www.nakaintermmedia.com

e-mail : api_naka@yahoo.co.th

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยบริษัท นาคา อินเตอร์มีเดีย จำกัด ห้ามลอกเลียนไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าในรูปแบบใดๆ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้จัดพิมพ์เท่านั้น

การขยายพันธุ์เบญจมาศ

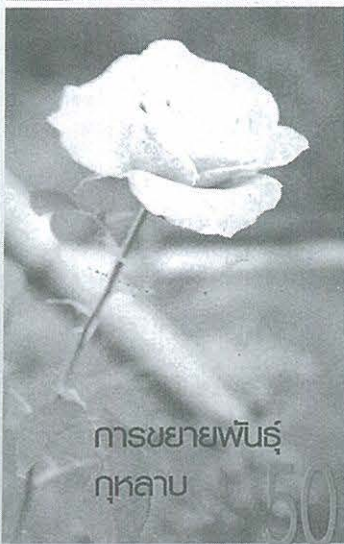

108

การขยายพันธุ์
ดอกหน้าวัว▼

การเสียบยอดขุ่น ▼

103

การขยายพันธุ์
กุหลาบ

50

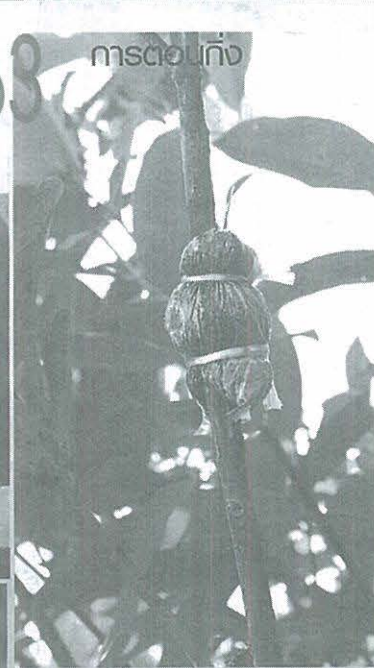

การปักชำ

68

การตอนกิ่ง

50

83

การติดตา

การเสียบยอด

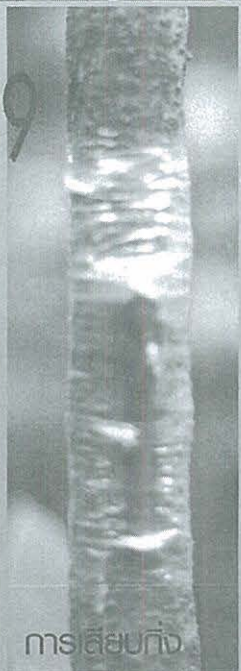
90

การทาบกิ่ง

99

71

การเสียบกิ่ง

การคลุมพลาสติกหลังการปักชำ

57

42

การขยายพันธุ์ชิงแดง

การขยายพันธุ์พืช 4

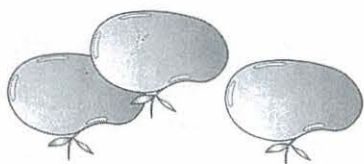
[illegible][illegible][illegible]

២១ ឆ្នាំ ២០០៧

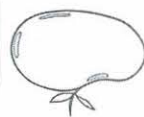
នគរឯងឈរក្នុងទីនៃសង្គ្រាម។ ២២ក្នុងក្រុងក្រុងនៃសង្គ្រាម
២៣សង្គ្រាមនេះក្នុងក្រុងនគរឯងឈរក្នុងក្រុងនៃសង្គ្រាម
ក្នុងសង្គ្រាមនេះឈរក្នុងក្រុងនៃសង្គ្រាម ក្នុងក្រុងនៃសង្គ្រាម
ក្នុងក្រុងនៃសង្គ្រាម ២ ក្នុងក្រុងនៃសង្គ្រាម

ក្រុមប្រឹក្សាភិបាលក្រុមហ៊ុន

៤. រដ្ឋបាលក្រុងស្រីសោភ័ណ្ឌ បានប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធាន
 មនុស្ស ឬ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធានមនុស្ស (HRM) ដើម្បីគ្រប់គ្រង
 ធនធានមនុស្ស របស់ខ្លួន។ ប្រព័ន្ធនេះបានជួយឱ្យរដ្ឋបាលក្រុង
 ស្រីសោភ័ណ្ឌ គ្រប់គ្រងធនធានមនុស្ស បានប្រសើរឡើង។ ប្រព័ន្ធ
 គ្រប់គ្រងធនធានមនុស្ស របស់រដ្ឋបាលក្រុងស្រីសោភ័ណ្ឌ បានជួយ
 ឱ្យរដ្ឋបាលក្រុងស្រីសោភ័ណ្ឌ គ្រប់គ្រងធនធានមនុស្ស បានប្រសើរ
 ឡើង។ ប្រព័ន្ធនេះបានជួយឱ្យរដ្ឋបាលក្រុងស្រីសោភ័ណ្ឌ គ្រប់គ្រង
 ធនធានមនុស្ស បានប្រសើរឡើង។ ប្រព័ន្ធនេះបានជួយឱ្យរដ្ឋបាល
 ក្រុងស្រីសោភ័ណ្ឌ គ្រប់គ្រងធនធានមនុស្ស បានប្រសើរឡើង។

၂၀၂၄

สารบัญCONTENT

การขยายพันธุ์พืช	7
ความหมายของการขยายพันธุ์พืช	8
การขยายพันธุ์พืชแบบใช้เพศ	
การงอกของเมล็ด	9
การพักตัวของเมล็ด	10
วิธีการเพาะ	12
วิธีการเตรียมแปลง	13
การขยายพันธุ์พืชแบบไม่ใช้เพศ	
การตัดชำ	14
การตอนกิ่ง	18
การทาบกิ่ง	19
การติดตา	22
การต่อกิ่ง	26
การขยายพันธุ์พืชโดยการแบ่งและแยกส่วนของลำต้น	
การขยายพันธุ์โดยวิธีแยกส่วน	32
การขยายพันธุ์โดยการใช้เหง้า	33
การขยายพันธุ์โดยวิธีการแบ่งส่วน	
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ	35
การขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่สำคัญ โดยใช้ส่วนต่างๆของต้นพืช	37
ประวัติการขยายพันธุ์พืช	52
สรุปพิเศษ การขยายพันธุ์ไม้พืชมแบบไม่ใช้เพศ	54
การตอนกิ่ง	62
การทาบกิ่ง	65
การติดตา	77
การต่อกิ่ง	89
เอกสารอ้างอิง	106

การขยายพันธุ์พืช

การขยายพันธุ์พืช

การขยายพันธุ์พืช หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดการเพิ่มปริมาณต้นพืชให้มากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อดำรงสายพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ ไว้มิให้สูญพันธุ์ เป็นการกระจายพันธุ์พืชพันธุ์ดี เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต ทั้งนี้รวมถึงการผลิตต้นพันธุ์พืชพันธุ์ชนิดต่าง ๆ เป็นการค้าด้วย

ในอดีตการขยายพันธุ์พืชส่วนใหญ่ มักจะใช้วิธีการเพาะเมล็ดเป็นหลัก ซึ่งทำให้ต้นพืชที่เกิดขึ้นใหม่มีลักษณะผันแปรไม่ค่อยเหมือนกับต้นแม่ แต่ก็มีพืชบางชนิดที่ใช้วิธีการขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดแล้วไม่มีการเปลี่ยนแปลงทางสายพันธุ์ เช่น มังคุด นอกจากจะพบการเปลี่ยนแปลงทางสายพันธุ์ที่เกิดขึ้นกับต้นพืชที่ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดแล้ว ยังพบว่าต้นพืชที่ได้จากการขยายพันธุ์โดยวิธีเพาะเมล็ดจะให้ผลช้าและมีลักษณะสูงใหญ่ ทำให้เกิดการยุ่งยากในการเก็บเกี่ยวและปฏิบัติดูแลรักษา ในปัจจุบันเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ ในการปลูกพืชได้มีการพัฒนาและก้าวหน้าไปมาก จึงได้เปลี่ยนวิธีการขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดมาใช้วิธีการขยายพันธุ์แบบไม่ใช้เพศแทน ได้แก่ การติดตา การตอกิ่ง การทาบกิ่ง การชำ เป็นต้น ส่วนการขยายพันธุ์พืชแบบวิธีเพาะเมล็ดก็ยังคงใช้อยู่ แต่ใช้เฉพาะบางวัตถุประสงค์เท่านั้น เช่น การเพาะเมล็ดเพื่อให้ได้ต้นพืชใหม่ นำมาใช้เป็นต้นตอในการขยายพันธุ์แบบติดตา ทาบกิ่ง ตอกิ่ง รวมทั้งขยายพันธุ์พืชบางชนิดที่ไม่สามารถใช้วิธีการขยายพันธุ์แบบไม่ใช้เพศได้ หรือใช้ได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร เช่น

มะพร้าว หมาก มังคุด อย่างไรก็ตามในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในต้นพืชที่ได้จากการเพาะเมล็ด ในบางครั้งอาจจะพบลักษณะที่ดีกว่าพันธุ์เดิม ซึ่งเป็นวิธีที่นำมาใช้ในการปรับปรุงพืชเพื่อให้ได้สายพันธุ์ใหม่อีกด้วย

❖ วิธีการขยายพันธุ์พืช แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1. การขยายพันธุ์แบบใช้เพศ หมายถึง

การขยายพันธุ์พืช เพื่อให้ได้ต้นพืชที่เกิดขึ้นใหม่โดยวิธีการเพาะเมล็ด

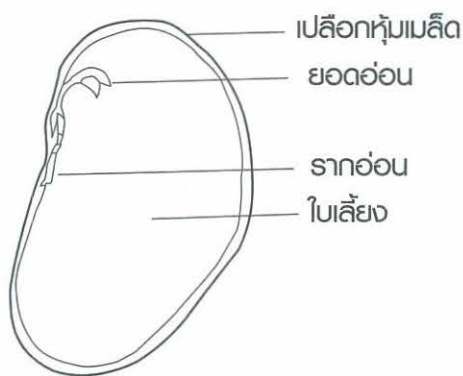
2. การขยายพันธุ์แบบไม่ใช้เพศ หมายถึง

การขยายพันธุ์พืชที่ได้ต้นพืชใหม่จากส่วนของต้นพืชพันธุ์ดี ได้แก่ กิ่ง ตา ราก และยอด ซึ่งการขยายพันธุ์แบบไม่ใช้เพศนี้มีวิธีการขยายพันธุ์ได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การตอน การทาบกิ่ง การตัดชำ การแยกหน่อ และการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เป็นต้น

การขยายพันธุ์พืชแบบใช้เพศ

การขยายพันธุ์แบบใช้เพศ หมายถึง การนำเมล็ดพันธุ์ต่าง ๆ ที่ได้ผ่านการคัดเลือกแล้วว่า เป็นสายพันธุ์ดีมาทำการเพาะในวัสดุเพาะชำ จนได้ต้นพืชใหม่ ซึ่งมีขั้นตอนและกระบวนการที่แตกต่างกันไปแล้วแตชนิดพืช วิธีการนี้ทำให้ได้ต้นพืชสูงใหญ่ ระบบรากแข็งแรง แต่มักจะพบการผันแปรทางสายพันธุ์ในลักษณะที่ไม่เหมือนกับสายพันธุ์เดิมเป็นส่วนใหญ่

ส่วนประกอบของเมล็ดประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

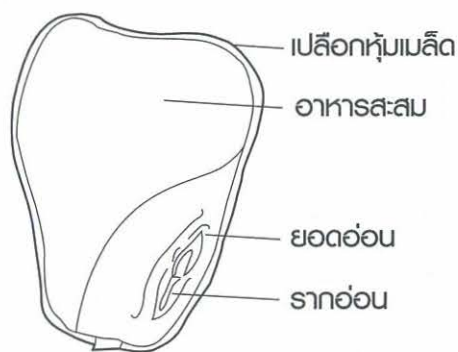
1. เปลือกหุ้มเมล็ด
2. คัพภะ ประกอบด้วย ใบเลี้ยง ตา ยอด ต้นอ่อน และราก
3. อาหารสะสมในเมล็ด

❖ การงอกของเมล็ด

เมล็ดพืช ประกอบด้วยส่วนซึ่งเป็นคัพภะ ส่วนที่เป็นอาหารสะสมในเมล็ดและเปลือกหุ้มเมล็ด หลังจากเมล็ดถูกแยกออกจากต้นแม่แล้วเมล็ด

จะอยู่ในสภาพหยุดการเจริญเติบโตช่วงระยะเวลาหนึ่ง เมื่อเอาเมล็ดมาไว้ในสภาพที่เหมาะสม คัพภะที่อยู่ภายในจะเจริญเป็นต้นพืชใหม่ กระบวนการที่คัพภะภายในเมล็ดเจริญเป็นต้นใหม่นี้เรียกว่า “การงอก” ต้นพืชที่เจริญมาจากคัพภะในขณะที่เป็นต้นอ่อนอยู่ยังต้องอาศัยอาหารที่เก็บไว้ในเมล็ดเรียกว่า “ต้นกล้า”

❖ ปัจจัยในการงอกของเมล็ด

เมล็ดที่งอกได้จะต้องมีปัจจัยที่เหมาะสม ทั้งเมล็ดและสภาพแวดล้อมภายนอก ดังนี้

1. การมีชีวิตของเมล็ด นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเพาะเมล็ดการที่เมล็ดมีชีวิตอยู่ได้น้อย อาจเนื่องจากการเจริญเติบโตของเมล็ดไม่เหมาะสมที่ยังอยู่บนต้นแม่ หรือเนื่องจากได้รับอันตรายขณะทำการเก็บเกี่ยว หรือกระบวนการในการผลิตเมล็ดไม่ดีพอ

2. สภาพแวดล้อมในขณะเพาะ เมล็ดจะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนี้

- 2.1 น้ำ เป็นตัวทำให้เมล็ดอ่อนตัว และ

เป็นตัวทำลายอาหารสะสมภายในเมล็ดที่อยู่ในสภาวะที่เป็นของแข็งให้เปลี่ยนเป็นของเหลวและเคลื่อนที่ได้ ทำให้จุดเจริญของเมล็ดนำไปใช้ได้

2.2 อุณหภูมิ อุณหภูมิที่เหมาะสมช่วยให้เมล็ดดูดน้ำได้เร็วขึ้น กระบวนการในการงอกของเมล็ดเกิดขึ้นเร็ว และช่วยให้เมล็ดงอกได้เร็วขึ้น อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับพืชแต่ละชนิดจะไม่เท่ากัน พืชเมืองร้อนย่อมต้องการอุณหภูมิสูงกว่าพืชเมืองหนาวเสมอ

2.3 แสง เมล็ดเมื่อเริ่มงอกจะมีทั้งชนิดที่ต้องการแสง ชอบแสง และไม่ต้องการแสง ส่วนใหญ่เมล็ดเมื่อเริ่มงอกจะไม่ต้องแสง ดังนั้นการเพาะเมล็ดโดยทั่วไปจึงมักกลบดินปิดเมล็ดเสมอ แต่แสงจะมีความจำเป็นหลังจากที่เมล็ดงอกแล้วขณะที่เป็นต้นกล้า แสงที่พอเหมาะจะทำให้ต้นกล้าแข็งแรง และเจริญเติบโตได้ดี

2.4 ออกซิเจน เมื่อเมล็ดเริ่มงอกจะหายใจมากขึ้น ซึ่งก็ต้องใช้ออกซิเจนไปเผาผลาญอาหารภายในเมล็ดให้เป็นพลังงานใช้ในการงอก ยิ่งเมล็ดที่มีมันมากยิ่งต้องใช้ออกซิเจนมากขึ้น ดังนั้นการกลบดินทับเมล็ดหนาเกินไป หรือใช้ดินเพาะเมล็ดที่ถ่ายเทอากาศไม่ดีจะมีผลยับยั้งการงอก หรือทำให้เมล็ดงอกช้าลง หรือไม่งอกเลย

❖ การพักตัวของเมล็ด

การพักตัวของเมล็ด หมายถึง ช่วงที่เมล็ดพืชยังไม่พร้อมที่จะงอกขึ้นเป็นต้นพืชใหม่ ดังนั้นการเพาะเมล็ดบางชนิดอาจต้องทำลายการพักตัวของพืชก่อน เพื่อให้เมล็ดงอกได้เร็วขึ้น

วิธีการทำลายการพักตัวของเมล็ด

1. ลอกเปลือกหุ้มเมล็ดออก วิธีการนี้

จะทำให้เมล็ดงอกเร็วขึ้นกว่าวิธีการเพาะเมล็ดทั้งเปลือกหุ้มเมล็ด ซึ่งวิธีการลอกเปลือกหุ้มเมล็ดออกต้องทำด้วยความระมัดระวัง อย่าให้เป็นอันตรายต่อเมล็ดภายใน เพราะอาจจะทำให้การงอกของเมล็ดสูญเสียไปได้ พืชที่นิยมลอกเปลือกหุ้มเมล็ดออก ได้แก่ มะม่วง

2. ฝนเมล็ด เป็นการทำให้เปลือกแข็งหุ้มเมล็ดเกิดเป็นรอยด้าน โดยการฝนเมล็ดลงบนกระดาษทรายหรือหินฝน ไม่ควรฝนลึกเกินไป และอย่าฝนตรงจุดที่เป็นที่อยู่ของคัพภะ วิธีนี้จะช่วยให้เมล็ดงอกได้เร็วขึ้น

3. การกะเทาะเอาเมล็ดออก นิยมทำกับพืชที่มีเมล็ดแข็งเมื่อกะเทาะเปลือกหุ้มเมล็ดแตกออกแล้วจึงค่อยนำเมล็ดอ่อนภายในไปทำการเพาะ วิธีนี้จะช่วยให้เมล็ดพืชงอกได้เร็วกว่าวิธีการเพาะแบบไม่กะเทาะเปลือกหุ้ม เมล็ดพืชที่จะต้องทำการกะเทาะเมล็ดก่อนเพาะ ได้แก่ บัว พุทรา สมอจีน

4. การตัดปลายเมล็ด เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เมล็ดพืชงอกได้เร็วกว่าปกติ โดยตัดเปลือกหุ้มเมล็ดทางด้านตรงข้ามกับด้านหัวของคัพภะ และอย่าตัดให้เข้าเนื้อของเมล็ด นิยมใช้กับพืชที่มีเมล็ดแข็ง เช่น เถียง หางนกยูงฝรั่ง

5. การแช่น้ำ การนำเมล็ดไปแช่น้ำจะช่วยให้เมล็ดพืชงอกได้เร็วกว่าปกติ ทั้งนี้เพราะน้ำจะทำให้เปลือกหุ้มเมล็ดอ่อนตัว จึงเป็นการช่วยให้เมล็ดงอกเร็วขึ้น น้ำที่ใช้แช่อาจจะเป็นน้ำอุ่นหรือน้ำเย็นและช่วงเวลาการแช่ จะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับชนิดของพืช พืชบางชนิดใช้เวลา

ชั่วโมง ทั้งนี้สังเกตจากขนาดของเมล็ดขยายใหญ่และเต่งขึ้น หรือเปลือกหุ้มเมล็ดนิ่มก็นำไปเพาะได้ พืชที่นิยมใช้วิธีนี้ ได้แก่ น้อยหน่า มะขาม มะละกอ หน่อไม้ฝรั่ง ข้าว ผักชี

การเพาะเมล็ด

การเพาะเมล็ดที่นิยมปฏิบัติมีดังนี้

1. การเพาะในกระบะเพาะชำ

กระบะเพาะชำจะต้องมีขนาดที่สามารถเอื้อมมือเข้าไปทำงานได้สะดวกทั้งสองด้านซึ่งส่วนใหญ่จะกว้างประมาณ 100-120 เซนติเมตร ความยาวแล้วแต่ขนาดของพื้นที่ ความสูงประมาณ 15-30 เซนติเมตร ขึ้นอยู่กับชนิดพืชที่ต้องการเพาะ ส่วนพื้นล่างของกระบะต้องรองพื้นด้วย

วัสดุช่วยระบายน้ำ ได้แก่ หินบด กรวด อิฐทุบขนาดเล็กประมาณ 0.5 เซนติเมตร ควรปูด้วยทรายหยาบข้างบน แล้วอัดพื้นให้เรียบ ความสูงของพื้นชั้นล่าง ที่ระบายน้ำประมาณ 2 -4 ซม. รองพื้นชั้นสุด ท้ายด้วยใยมะพร้าว หรือเศษหญ้าแห้งบริเวณด้านข้างกระบะส่วนล่างที่ติดกับพื้น ควรเจาะรูระบายน้ำโดยรอบ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำขัง เพราะจะทำให้เมล็ดเน่าเสียได้ เมื่อเตรียมกระบะเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงเตรียมวัสดุเพาะชำดังนี้

การเตรียมวัสดุเพาะชำ

วัสดุเพาะชำสำหรับการเพาะเมล็ดต้องสามารถเก็บความชื้นและระบายน้ำได้ดีพอสมควร อีกทั้งไม่จับกันแน่นเกินไปซึ่งจะสร้างความยุ่งยากในการถอนย้ายต้นกล้า ได้แก่

▲ การเพาะเมล็ด ในกระบะเพาะชำ

1. ขี้เถ้าแกลบเก่าที่ทิ้งไว้ค้างปี ถ้าเป็น ขี้เถ้าแกลบใหม่ต้องผ่านการล้างน้ำมาหลายครั้ง เพื่อลดความเป็นด่างของขี้เถ้าแกลบ

2. ขุยมะพร้าว เป็นขุยมะพร้าวที่ได้จากการตีเปลือกมะพร้าวแห้งเพื่อนำเอาเส้นใยไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นแล้วเหลือแต่ขุยมะพร้าวที่มิใช่ใยปะปนอยู่ค่อนข้างน้อย เป็นวัสดุเพาะชำที่เก็บความชื้นได้ดีมาก

3. วัสดุเพาะชำ ผสมขุยมะพร้าว ทราวย ปุ๋ยคอก และดิน ในกรณีที่เพาะเลี้ยงไว้เป็นเวลาหลาย ๆ วัน การใช้ขุยมะพร้าวเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เหมาะสมกับเมล็ดพืชบางชนิดที่ไม่ต้องการความชื้นแฉะมาก ดังนั้นต้องนำทรายเข้ามาผสมเพื่อไม่ให้เกิดความชื้นมากเกินไป

4. ดินร่วน ในกรณีที่ไม่สามารถหาวัสดุที่กล่าวข้างต้นได้ก็สามารถใช้ดินร่วนเป็นวัสดุเพาะชำได้ดีเช่นกัน

ฉะนั้น การเลือกใช้วัสดุเพาะชำแบบไหน นั้นขึ้นอยู่กับชนิดพืช และความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ สภาพอากาศและบริเวณที่ตั้งของกระบะเพาะชำ

❁ วิธีการเพาะ

1. นำเมล็ดที่ผ่านการคัดเลือกและเตรียมเสร็จเรียบร้อยแล้วเพาะในกระบะ โดยเว้นระยะห่างระหว่างต้นและระหว่างแถว 10(10 หรือ 15(15 เซนติเมตร (เฉพาะไม้ผลที่มีใบใหญ่ เช่น มะม่วง ขนุน) การวางเมล็ดควรวางส่วนหัวของเมล็ดลงในวัสดุเพาะชำเพื่อให้รากพืชที่เกิดขึ้นใหม่หาอาหารได้ง่าย และยังทำให้ระบบรากพืชตั้งตรงแข็งแรงอีกด้วย จากนั้นกลบดิน หรือวัสดุเพาะชำให้เมล็ด แต่พืชบางชนิดไม่จำเป็นต้อง

กลบดินจนมิดเมล็ด เช่น มะม่วง มะพร้าว ในกรณีที่ต้องกลบวัสดุเพาะชำให้เมล็ดก็ไม่ต้องกลบ 2-3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางของเมล็ดพืชนั้นๆ

2. ทำวัสดุพรางแสงในช่วงแรก กรณีที่มีแสงเข้มมากอาจทำให้เมล็ดงอกได้ไม่ดีเท่าที่ควร หลังจากเมล็ดเริ่มงอกแล้วจึงนำวัสดุพรางแสงออกทีละน้อยจนกว่าจะมีใบจริง จนกระทั่งใบจริงชุดแรกแก่แล้วจึงนำวัสดุพรางแสงออกให้หมด

3. การให้น้ำ หลังจากทำการเพาะเมล็ดต้องรดน้ำให้ชุ่ม การให้น้ำช่วงแรกอาจจะต้องใช้บัวรดน้ำ หรือถ้าใช้ระบบให้น้ำผ่านทางท่อสายยางก็จำเป็นต้องหาฝักบัวเลียบต่อตอนปลายท่อสายยางเพื่อชะลอความแรงของน้ำที่จะกระแทก วัสดุเพาะชำที่กลบเมล็ดไว้ รวมทั้งในกรณีที่ต้นอ่อนเริ่มงอกแล้ว การให้แบบใช้ท่อสายยางที่ไม่ได้สวมหัวบัวส่วนปลายก็อาจจะทำให้ต้นพืชที่งอกมาใหม่บอบช้ำ และหักล้มเสียหาย ช่วงเวลาที่ให้น้ำควรเป็นช่วงเวลาเช้าตรู่และเย็น ควรให้ทุกวัน แต่ก็พิจารณาความเหมาะสมของสภาพอากาศด้วย ถ้ามีฝนตกลงมา ควรงดการให้น้ำ

4. การปฏิบัติดูแลรักษา ควรฉีดพ่นสารเคมีเพื่อป้องกันและกำจัดโรคแมลงเมื่อพบการถูกทำลาย และกำจัดวัชพืชโดยใช้มือถอนจะดีที่สุด ไม่ควรใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชฉีดพ่นในแปลงกล้า เพราะอาจทำให้ต้นกล้าตายได้

2. การเพาะในแปลงเพาะ

วิธีการนี้เป็นวิธีที่ง่ายที่สุด เพียงเตรียมแปลงบนดิน โดยวิธีการขุดดินตั้งแปลงเพาะให้ ความกว้างของแปลงประมาณ 1-1.5 เมตร ความ